

Andrzej Lis*

Agata Sudolska**

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

W POSZUKIWANIU TYPOLOGII INNOWACJI SPOŁECZNIE ODPOWIEDZIALNYCH: MAPOWANIE POLA BADAWCZEGO

Streszczenie

Celem artykułu jest zmapowanie pola badawczego dotyczącego innowacji społecznie odpowiedzialnych poprzez zidentyfikowanie typów innowacji ukierunkowanych na wdrażanie w organizacji zmian z uwzględnieniem koncepcji społecznej odpowiedzialności organizacji (CSR). W artykule enumerowano typy innowacji uwzględniających w swojej istocie założenia koncepcji CSR oraz dokonano oceny zainteresowania nimi ze strony środowiska naukowego poprzez analizę liczby publikacji. Wyodrębniono dwanaście typów innowacji, grupując je w trzy kategorie: innowacje atrybutowe opisujące cechy innowacji, innowacje dotyczące obszarów społecznej odpowiedzialności biznesu oraz innowacje oddolne. Następnie, wykorzystując metodę systematycznego przeglądu literatury przedmiotu, scharakteryzowano istotę zidentyfikowanych typów innowacji. Na podstawie przeprowadzonych analiz podjęto próbę wskazania powiązań, podobieństw i różnic pomiędzy badanymi konstruktami oraz sformułowano wnioski do dalszych badań z wykorzystaniem zaawansowanych metod analizy bibliometrycznej, na przykład metody profilowania badawczego (*research profiling*) oraz metod analizujących powiązania pomiędzy publikacjami (*co-citation analysis*).

Słowa kluczowe: odpowiedzialne innowacje, innowacje odpowiedzialne społecznie, zrównoważone innowacje

* Adres e-mail: andrzejlis@econ.umk.pl.

** Adres e-mail: aga@econ.uni.torun.pl.

Wprowadzenie

W dobie dokonujących się niekorzystnych zmian klimatu, degradacji środowiska, rosnącej świadomości nabywców itd. pojawia się potrzeba myślenia o innowacjach odpowiedzialnych społecznie. Tego typu innowacje wiążą się z odmiennymi wyzwaniem niż tradycyjnie rozumiane innowacje (Owen, Macnaghten, Stiloge, 2013; Flipse, Van Der Sanden, Radstake, De Winde, Osseweijer, 2014). Społecznie odpowiedzialne innowacje to nowe idee, procesy czy produkty, przy tworzeniu których uwzględnia się szeroko rozumianą troskę o przyszłość (środowiska, społeczeństwa, nauki, etyki itd.). Stanowią one wynik ciągłego dialogu z różnymi grupami społeczeństwa i interesariuszami pod kątem dynamicznego dostosowywania przedsiębiorstwa do określonych potrzeb społeczeństwa i środowiska. Stąd ich kreowanie całkowicie różni się od tworzenia innowacji wynikających ze zmian technologicznych w sektorze czy modyfikacji zachowań i potrzeb klientów (Craig, Dibrell, 2006; Owen, Bessant, Heintz, 2013).

Z uwagi na fakt, iż zagadnienia dotyczące innowacji społecznie odpowiedzialnych stanowią relatywnie nowy obszar badań naukowych, celem artykułu jest zmapowanie pola badawczego dotyczącego innowacji społecznie odpowiedzialnych poprzez zidentyfikowanie typów innowacji ukierunkowanych na wdrażanie w organizacji zmian z uwzględnieniem koncepcji społecznej odpowiedzialności organizacji (*corporate social responsibility* – CSR). Do realizacji celu artykułu wykorzystano metody: analizy bibliometrycznej danych oraz systematycznego przeglądu literatury. Opracowanie składa się z dwóch zasadniczych części. Po pierwsze, numerowano typy innowacji uwzględniających w swojej istocie założenia koncepcji CSR oraz dokonano oceny zainteresowania nimi ze strony środowiska naukowego poprzez analizę liczby publikacji dotyczących każdego ze wskazanych typów innowacji. Po drugie, wykorzystując metodę systematycznej analizy literatury przedmiotu (*systematic literature review*), scharakteryzowano istotę poszczególnych typów zidentyfikowanych innowacji. Na podstawie przeprowadzonych analiz podjęto próbę wskazania powiązań, podobieństw i różnic pomiędzy badanymi konstrukcjami oraz sformułowano wnioski do dalszych badań.

1. Identyfikacja typów innowacji społecznie odpowiedzialnych

Identyfikację typów innowacji uwzględniających w swojej istocie założenia koncepcji CSR przeprowadzono z wykorzystaniem bazy danych Scopus, na podstawie doboru nielosowego tak zwaną techniką kuli śnieżnej (*snowball sampling*). Wyszukiwanie rozpoczęto dla pary słów *responsible innovation* (odpowiedzialne innowacje) i *sustainable innovation* (zrównoważone innowacje), włączając w kolejnych etapach inne rodzaje innowacji uwzględnione w słowach kluczowych zidentyfikowanego zestawu publikacji. W efekcie enumerowano następujące typy innowacji, które poddano dalszym analizom: odpowiedzialne innowacje (*responsible innovation* – RI), odpowiedzialne badania i innowacje (*responsible research and innovation* – RRI), innowacje społecznie odpowiedzialne (*socially responsible innovation* – SRI), innowacje społeczne (*social innovation* – SocI), zrównoważone innowacje (*sustainable innovation* – SI), innowacje środowiskowe (*environment innovation* – EI), ekoinnowacje (*eco-innovation* – EcoI), zielone innowacje (*green innovation* – GI), innowacje inkluzywne (*inclusive innovation* – II), innowacje oszczędne (*frugal innovation* – FI), innowacje oddolne (*grassroots innovation* – GRI).

Wśród zidentyfikowanych powyżej typów innowacji można wskazać trzy kategorie: innowacje atrybutowe opisujące cechy innowacji (np. RI, RRI, SRI, SI, FI, II), innowacje dotyczące obszarów społecznej odpowiedzialności biznesu (np. SocI, EI, EcoI) oraz innowacje oddolne (GI), które ze względu na sposób generowania należy odróżnić od klasycznych innowacji o charakterze rynkowym (por. Seyfang, Haxeltine, 2012; Hargreaves, Hielscher, Seyfang, Smith, 2013). Pełna typologia innowacji społecznie odpowiedzialnych zostanie przedstawiona w rozdziale drugim. Mając na uwadze klasyfikację obszarów społecznej odpowiedzialności biznesu (por. Skrzypczyńska, 2013; Kazojć, 2014), zdecydowano o uzupełnieniu zidentyfikowanego katalogu typów innowacji o innowacje na stanowisku pracy (*workplace innovation* – WI), które także zaliczyć należy do innowacji dotyczących obszarów społecznej odpowiedzialności biznesu.

Przejawem zainteresowania środowiska naukowego wobec badanych koncepcji i idei jest liczba poświęconych im publikacji. W związku z powyższym, dążąc do zmapowania pola badawczego dotyczącego innowacji społecznie odpowiedzialnych, w tabeli 1 zestawiono dane na temat liczby publikacji odnoszących się do zidentyfikowanych wcześniej typów innowacji. W tym celu wyszukiwano publi-

kacje indeksowane w bazie Scopus i zawierające nazwy typów innowacji w języku angielskim w tytułach, abstraktach i słowach kluczowych.

Tabela 1. Publikacje naukowe w zakresie innowacji społecznie odpowiedzialnych (N)

Rok	RI	RRI	SRI	SocI	SI	EI	EcoI	GI	II	FI	GRI	WI	Razem
2018	0	0	0	2	3	0	3	0	0	0	0	0	8
2017	28	48	0	262	77	7	98	63	23	20	24	7	657
2016	40	53	2	344	108	9	119	62	26	40	19	15	837
2015	49	35	1	267	74	11	104	38	5	24	14	5	627
2014	41	19	7	192	60	8	79	48	15	23	18	14	524
2013	41	10	3	155	68	12	64	38	6	18	22	5	442
2012	15	7	0	121	43	14	61	41	6	5	14	6	333
2011	12	1	0	109	51	6	55	32	2	0	5	5	278
2001–2010	16	1	1	273	176	48	91	55	5	1	19	39	725
1991–2000	2	0	0	41	4	11	2	6	0	0	1	14	81
≤ 1990	1	0	0	61	0	3	0	0	1	0	0	2	68
Razem	245	174	14	1827	664	129	676	383	89	131	136	112	4580
Najstarsza publikacja	1978	2009	2003	1966	1993	1988	2000	1995	1988	2010	1997	1987	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z bazy Scopus (18.10.2017).

Analiza danych zawartych w tabeli 1 wskazuje, że spośród zidentyfikowanych typów innowacji najczęściej w obszarze zainteresowania badaczy znajdowały się innowacje społeczne (SI), ekoinnowacje (EcoI) i zrównoważone innowacje (SI). Najbardziej reprezentowane były kategorie innowacji społecznie odpowiedzialnych (SRI) i innowacji inkluzywnych (II). Należy jednocześnie zauważyć, że w porównaniu z liczbą wszystkich publikacji indeksowanych w bazie Scopus, zawierających w tytułach, abstraktach i słowach kluczowych słowo *innovation* (321 059 dokumentów), liczba prac dotyczących innowacji społecznie odpowiedzialnych jest stosunkowo niewielka (4580), co stanowi zaledwie 1,43%. Choć najstarsze publikacje pochodzą z lat sześćdziesiątych i siedemdziesiątych ubiegłego wieku, są to pojedyncze przypadki, a wzrost zainteresowania badaną problematyką obserwowany jest dopiero po roku 2000. Największa dynamika wzrostu zainteresowania badaczy tematyką innowacji społecznie odpowiedzialnych ma miejsce w ostatnich 3 latach. Jednocześnie analizując powyższe dane, należy zwrócić uwagę na fakt, że upowszechnianie wyników badań naukowych poprzez bazy bibliometryczne nabrało

znaczenia w ostatnich latach, w związku z czym w próbie badawczej starsze publikacje mogą być w naturalny sposób niedoreprezentowane.

2. Analiza porównawcza istoty typów innowacji społecznie odpowiedzialnych

W drugim etapie badań, wykorzystując metodę systematycznego przeglądu literatury przedmiotu (*systematic literature review*; szerzej zob. Czakon, 2010), scharakteryzowano istotę poszczególnych typów zidentyfikowanych innowacji społecznie odpowiedzialnych. Doboru próby dokonano poprzez wyszukanie w bazie Scopus najczęściej cytowanych publikacji zawierających w swoich tytułach nazwy angielskie zidentyfikowanych typów innowacji. Próbę uzupełniono o wybrane publikacje dotyczące przedmiotowej problematyki, zidentyfikowane metodą kuli śnieżnej.

W artykule zaproponowano wyodrębnienie trzech kategorii: innowacji atrybutowych opisujących cechy innowacji, innowacji dotyczących obszarów społecznej odpowiedzialności biznesu oraz innowacji oddolnych. Do kategorii innowacji atrybutowych zaliczono: innowacje odpowiedzialne, odpowiedzialne badania i innowacje, innowacje odpowiedzialne społecznie, zrównoważone innowacje, innowacje oszczędne oraz innowacje inkluzywne.

Według Stilgoe, Owena i Macnaghtena (2013, s. 1570) kreowanie **odpowiedzialnych innowacji** (*responsible innovations*) oznacza tworzenie nowych rozwiązań, produktów itd. przy uwzględnieniu troski o przyszłość (środowiska, społeczeństwa, nauki), poprzez wspólne zarządzanie działaniami realizowanymi w sferze nauki i innowacji obecnie. Tak zdefiniowane pojęcie *odpowiedzialnych innowacji* odwołuje się do sytuacji, kiedy nauka i innowacje są zorientowane na kreowanie rozwiązań i produktów nie tylko pożądaných, ale też akceptowanych społecznie. W tym miejscu trzeba bowiem podkreślić, że *odpowiedzialność* jest pojęciem przypisanym do społeczeństwa. Innymi słowy, odpowiedzialne innowacje powinny uwzględniać nie tylko to, czego społeczeństwo i biznes oczekują od świata nauki i innowacji, ale także to, czego nie chcą. Przyjmując perspektywę odpowiedzialności, należy zadać sobie pytanie: kreowania jakiej przyszłości oczekujemy od naukowców i innowatorów. Udzielenie odpowiedzi na takie pytanie określa ramy, w których należy szukać szans na kreowanie nowej wartości przez naukę i innowacje.

Z kolei pojęcie **odpowiedzialnych badań i innowacji** (*responsible research and innovations*), dyskutowane w literaturze szczególnie w ciągu ostatnich 5 lat, odnosi się do transparentnego procesu, w którym przedstawiciele społeczeństwa oraz podmioty podejmujące działania związane z innowacjami oddziałują na siebie, uwzględniając wzajemną odpowiedzialność i pożądane wartości społeczne oraz etyczne (Owen i in., 2013; von Schomberg, 2012).

Pojęcie **innowacji odpowiedzialnych społecznie** (*socially responsible innovations*), pojawiające się w literaturze przedmiotu, jest zbliżone do pojęcia *odpowiedzialnych innowacji*. Jak wskazują Flipse, Van Der Sanden, Radstake, De Winde i Osseweijer (2014), twórcy zajmujący się obszarem B+R powinni dążyć do kreowania takich rozwiązań i produktów, które będą nie tylko nowatorskie i konkurencyjne rynkowo, ale będą też spełniały warunek odpowiedzialności w stosunku do środowiska i społeczeństwa. Innowacje odpowiedzialne społecznie powinny uwzględniać wartości związane z eksploatacją środowiska naturalnego, kwestiami legislacyjnymi, ochroną zdrowia społeczeństwa czy bezpieczeństwem ich użytkowania.

Z kolei określenie **zrównoważone innowacje** (*sustainable innovations*) odnosi się do rozwijania nowych produktów i procesów, które odpowiadają na potrzeby teraźniejszości bez ograniczania możliwości przyszłych pokoleń do zaspokajania ich potrzeb. Nowe produkty i procesy uwzględniają kwestie ochrony środowiska, ochrony zdrowia i bezpieczeństwa użytkowników. Innymi słowy, chodzi o takie produkty i procesy, które są bardziej zrównoważone niż ich obecne alternatywy, zużywają mniej zasobów, sprzyjają zdrowiu jednostek i społeczeństwa (Flipse i in., 2014).

Do innowacji atrybutowych w niniejszym opracowaniu zaliczono również **innowacje oszczędne** (*frugal innovations*). Pojęcie to odnosi się do rozwiązań stworzonych w warunkach ograniczoności zasobów, lecz uwzględniających aspekty odpowiedzialności wobec społeczeństwa i środowiska. Innowacje tego typu zorientowane są na rozwiązywanie problemów w sferze ochrony zdrowia, pozyskiwania energii, rozwijania sposobów transportu czy komunikacji. Na ogół są one prostymi, niskokosztowymi rozwiązaniami o zasięgu lokalnym (Levännen i in., 2016).

Innowacje inkluzywne (*inclusive innovations*) natomiast rozumiane są jako nowatorskie rozwiązania, które włączają w proces ich tworzenia grupy społeczeństwa tradycyjnie niezaangażowane w rozwój, na przykład najbiedniejsze warstwy społeczne czy mieszkańców Trzeciego Świata. Są to innowacje zorientowane na

zaspakajanie potrzeb lokalnych społeczności, wynikające z zapotrzebowania na określone rozwiązania (Foster, Heeks, 2013).

Do drugiej z wyodrębnionych kategorii – to jest innowacji dotyczących obszarów społecznej odpowiedzialności biznesu – w niniejszym artykule zaliczono: innowacje na stanowisku pracy, innowacje społeczne oraz innowacje środowiskowe, eko-innowacje i zielone innowacje.

Pojęcie **innowacji na stanowisku pracy** (*work place innovations*) obejmuje szereg aspektów związanych z nowatorskimi rozwiązaniami dotyczącymi takich kwestii, jak styl zarządzania i proces decyzyjny (uwzględniające partycypację pracowników), elastyczna organizacja czasu pracy czy wspieranie rozwoju osobistego i zawodowego pracowników (Black, Lynch, 2004). Innymi słowy, są to innowacje ukierunkowane na przekształcenie funkcjonowania organizacji pod kątem podniesienia efektywności działań przy jednoczesnym uwzględnianiu potrzeb pracowników.

Pojęcie **innowacji społecznych** (*social innovations*) cechuje złożoność i wieloaspektowość. Stąd w literaturze przedmiotu występuje wiele podejść analitycznych i wynikających z nich definicji innowacji społecznych (OECD, 2000; Heisła, 2007; Mulgan, 2007; Harris, Albury 2009; Furmańska-Maruszak, Sudolska, 2016). Poszczególni autorzy postrzegają tę kategorię przez pryzmat rozmaitych charakterystyk, jednak punktem stycznym prezentowanych podejść jest fakt, iż innowacje społeczne odgrywają istotną rolę w zaspakajaniu potrzeb społecznych i rozwiązywaniu problemów o charakterze społecznym (zarówno w skali organizacji, jak i społeczeństwa). Pol i Ville (2009) proponują definicję innowacji społecznych, która stanowi wspólny mianownik dla podejść występujących w literaturze. Według przewożanych autorów innowację można określić jako społeczną w sytuacji, gdy nowe rozwiązanie cechuje potencjał w zakresie poprawy jakości lub długości życia. Jako przykład wskazują oni innowacje sprzyjające rozwojowi edukacji, poprawie stanu środowiska naturalnego czy wydłużeniu przewidywanego okresu życia ludzi.

Do kategorii dotyczących obszarów społecznej odpowiedzialności biznesu należą także **innowacje środowiskowe** (*environment innovations*). W literaturze funkcjonują również pokrewne określenia, takie jak **eko-innowacje** (*eco-innovations*) czy **zielone innowacje** (*green innovations*). Jak wskazuje Rennings (2000, s. 322), są to nowe idee, procesy, produkty czy zachowania, które przyczyniają się do redukcji obciążenia środowiska naturalnego zjawiskami o charakterze destruktywnym lub realizacji specyficznych celów ekologicznych. Przywołany autor podkreśla, że in-

nowacje środowiskowe mogą być rozwijane zarówno przez przedsiębiorstwa, jak i organizacje niekomercyjne, a ich charakter może się wiązać ze zmianami w technologii, organizacji działań, zmianami społecznymi czy instytucjonalnymi.

Trzecią wyodrębnioną w niniejszym opracowaniu kategorią są **innowacje oddolne** (*grassroot innovations*). Seyfang i Smith (2007) definiują je jako nowatorskie rozwiązania generowane przez grupy aktywistów i lokalne organizacje (np. stowarzyszenia, kooperatywy czy grupy nieformalne), ukierunkowane na zrównoważony rozwój odpowiadający potrzebom i wartościom wyznawanym przez zaangażowane społeczności. Osadzone w kontekście ekonomii społecznej i idei społeczeństwa obywatelskiego, innowacje oddolne stanowią swego rodzaju przeciwagę dla klasycznych innowacji o charakterze rynkowym (Hargreaves i in., 2013).

Podsumowanie

Na podstawie przeprowadzonych analiz zaproponowano wyodrębnienie trzech kategorii innowacji uwzględniających w swojej istocie założenia koncepcji społecznej odpowiedzialności organizacji: innowacji atrybutowych, innowacji dotyczących obszarów CSR oraz innowacji oddolnych. Do kategorii innowacji atrybutowych zaliczono: innowacje odpowiedzialne, odpowiedzialne badania i innowacje, innowacje odpowiedzialne społecznie, zrównoważone innowacje, innowacje oszczędne oraz innowacje inkluzywne. W obrębie drugiej z wyodrębnionych kategorii – to jest innowacji dotyczących obszarów społecznej odpowiedzialności biznesu – zidentyfikowano: innowacje na stanowisku pracy, innowacje społeczne oraz innowacje środowiskowe, eko-innowacje i zielone innowacje.

Reasumując, należy zwrócić uwagę na ograniczenia przeprowadzonego badania. Po pierwsze, wykorzystanie bazy danych Scopus w procesie doboru próby zawęża zakres wyszukiwania do prac opublikowanych w wiodących czasopismach naukowych, w języku angielskim. Po drugie, identyfikacja typów innowacji społecznie odpowiedzialnych z wykorzystaniem metody kuli śnieżnej, która jest metodą nielosową, może skutkować ograniczeniami w zakresie reprezentatywności próby. Wreszcie po trzecie, ograniczenia formalne dotyczące objętości artykułu nie pozwalają na wykorzystanie bardziej zaawansowanych metod bibliometrycznych służących do mapowania pola badawczego oraz identyfikowania frontów badawczych (*research fronts*). W związku z powyższym niniejsze opracowanie należy traktować

jedynie jako pierwszy etap procesu badawczego ukierunkowanego na pełne zmapowanie pola badawczego dotyczącego innowacji społecznie odpowiedzialnych. Dalsza eksploracja w tym obszarze powinna być realizowana z wykorzystaniem zaawansowanych metod analizy bibliometrycznej, w tym studiów opisowych (*descriptive studies*) na przykład z wykorzystaniem metody profilowania badawczego (*research profiling*) oraz metod analizujących powiązania pomiędzy publikacjami (*co-citation analysis*).

Literatura

- Black, S.E., Lynch, L.M. (2004). What's Driving the New Economy?: The Benefits of Workplace Innovation. *Economic Journal*, 114 (493), F97–F116.
- Craig, J., Dibrell, C. (2006). The Natural Environment, Innovation and Firm Performance: A Comparative Study. *Family Business Review*, 19 (4), 275–288.
- Czakon, W. (2011). Metoda systematycznego przeglądu literatury. *Przegląd Organizacji*, 3, 57–62.
- Flipse, S.M., Van Der Sanden, M.C.A., Radstake, M., De Winde, J.H., Osseweijer, P. (2014). The DNA of Socially Responsible Innovation: Social and Natural Scientists Need to Establish Mutual Understanding and a Common Language to Efficiently Work Together. *EMBO Reports*, 15 (2), 134–137.
- Foster, C., Heeks, R. (2013). Conceptualizing Inclusive Innovation: Modifying Systems of Innovation Frameworks to Understand Diffusion of New Technology to Low-income Consumers. *European Journal of Development Research*, 25 (3), 333–355.
- Furmańska-Maruszak, A., Sudolska, A. (2016). Social Innovations in Companies and in Social Economy Enterprises. *Comparative Economic Research*, 19 (3), 169–191.
- Heiscala, R. (2007). Social Innovations: Structural and Power Perspectives. W: T.J. Hamalainen, R. Heiskala (red.), *Social Innovations, Institutional Change and Economic Performance* (s. 52–79). Cheltenham: Edward Elgar.
- Hargreaves, T., Hielscher, S., Seyfang, G., Smith, A. (2013). Grassroots Innovations in Community Energy: The Role of Intermediaries in Niche Development. *Global Environmental Change*, 23 (5), 868–880.
- Harris, M., Albury, D. (2009), *The Innovation Imperative*. London: NESTA.
- Kazojć, K. (2014). Koncepcja społecznej odpowiedzialności i jej obszary w organizacjach. *Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Szczecińskiego*, 38 (1), 57–69.

- Levännen, J., Hossain, M., Lyytinen, T., Hyvärinen, A., Numminen, S., Halme, M. (2016). Implications of Frugal Innovations on Sustainable Development: Evaluating Water and Energy Innovations. *Sustainability*, 8 (1), 1–17.
- Mulgan, G. (2007). *Social Silicon Valleys: A Manifesto for Social Innovations*. London: The Young Foundation.
- OECD (2000). *LEED Forum on Social Innovations*. Pobrane z: <http://www.oecd.org/cfe/leed/Forum-Social-Innovations.htm> (22.03.2018).
- Owen, R., Bessant, J., Heintz, M. (red.) (2013). *Responsible Innovation: Managing the Responsible Emergence of Science and Innovation in Society*. Chichester: John Wiley & Sons.
- Owen, R., Macnaghten, P. Stilgoe, J. (2013). Responsible Research and Innovation: From Science in Society to Science for Society, with Society. *Science and Public Policy*, 39 (6), 751–760.
- Pol, E., Ville, S. (2009). Social Innovation: Buzz Word or Enduring Term. *Journal of Socio-Economics*, 38 (6), 878–885.
- Rennings, K. (2000). Redefining Innovation – Eco-innovation Research and the Contribution from Ecological Economics. *Ecological Economics*, 32 (2), 319–332.
- Seyfang, G., Haxeltine, A. (2012). Growing Grassroots Innovations: Exploring the Role of Community-based Initiatives in Governing Sustainable Energy Transitions. *Environmental and Planning C: Government and Policy*, 30 (3), 381–400.
- Seyfang, G., Smith, A. (2007). Grassroots Innovations for Sustainable Development: Towards a New Research and Policy Agenda. *Environmental Politics*, 16 (4), 584–603.
- Skrzypczyńska, K. (2013). Corporate Social Responsibility as an Indicator of the Company Positive Organisational Potential. W: M.J. Stankiewicz (red.), *Positive Management: Managing the Key Areas of Positive Organisational Potential for Company Success* (s. 261–286). Toruń: TNOiK.
- Stilgoe, J., Owen, R., Macnaghten, P. (2013). Developing a Framework for Responsible Innovation. *Research Policy*, 42 (9), 1568–1580.
- von Schomberg, R. (2012). The Quest for the ‘Right’ Impacts of Science and Technology: An Outlook Towards a Framework for Responsible Research and Innovation. W: C. Kermisch, M.G. Pinsart (red.), *Nanotechnologies: Towards a Shift in the Scale of Ethics?* (s. 269–287). Bruxelles, Fernelmont: E.M.E. & Intercommunications s.p.r.l.

IN SEARCH OF THE TYPOLOGY OF SOCIALLY RESPONSIBLE INNOVATIONS: MAPPING THE RESEARCH FIELD

Abstract

The aim of the paper is to map the research field related to the typology of socially responsible innovations through identifying the types of innovations aimed at implementing organizational changes in accordance with the philosophy of corporate social responsibility. The paper enumerates the types of such innovations and analyses the interest of academia in conducting related research manifested in the number of publications. Then, applying the systematic literature review, the paper characterizes the identified types of innovations. Finally, relationships, similarities and differences between the constructs under the study are pointed out and recommendations for further studies are provided.

Translated by Andrzej Lis

Keywords: responsible innovation, socially responsible innovation, sustainable innovation

JEL Code: M14